

Arnika – Centrum pro podporu občanů

Dělnická 13, 170 00 Praha 7, Česká republika

e-mail: cepo@arnika.org

internet: <http://arnika.org>

tel./fax: +420 222 781 471, GSM: +420 774 406 825

DATOVOU SCHRÁNKOU

Premiér ČR, vážený pan
Andrej Babiš
Úřad vlády České republiky
nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1 - Malá Strana

Praha 4. 4. 2018

Věc: Účast veřejnosti v rozhodování o životním prostředí

Vážený pane premiére Babiši,

se zájmem jsme si prohlédli Vaše video, v němž komentujete situaci v Přezleticích, kde údajně jistá ekologická organizace na základě dohody s nejmenovaným developerem blokuje výstavbu základní školy¹⁾. Nechme stranou, že v době zveřejnění videa Krajský úřad Středočeského kraje zamítl odvolání spolku Orchis proti územnímu rozhodnutí, a stavba školy tak rozhodně nebyla zablokována²⁾. Ve Vašem videu říkáte: „Byl bych rád, abyste mi napsali. Starostové, nebo běžní občani, to je jedno. Informujte mě, rád se budu osobně angažovat a pokusím se pomoci.“ Tak Vám tedy píšeme.

Trochu jiný pohled na stejný problém jsme nedávno představili v naší studii „Místo pro život nebo jen pro bydlení? Aneb Jak vzniká vnitřní dluh ve veřejném prostoru. Případová studie – Jenštejn“³⁾.

Přezletice spolu s obcemi Jenštejnem a Podolankou připravují výstavbu svazkové školy v Přezleticích s kapacitou 2 x 9 tříd, která je ve fázi přípravy projektové dokumentace. V Jenštejně bylo v roce 1991 hlášeno k pobytu 492 osob, k počátku roku 2008 celkem 703 obyvatel a 1. ledna 2017 již 1 189 obyvatel. Z tohoto počtu bylo v roce 2007 evidováno 112 dětí (věková skupina 0-14 let), zatímco v roce 2017 již 325 dětí. Je zřejmé, že obyvatelstvo obce se více než zdvojnásobilo, přičemž drtivá většina přírůstku je důsledkem realizace prvních dvou etap developerského projektu Nový Jenštejn.

Výhledové demografické tendence obce Jenštejn, jakož i ostatních dvou členských obcí svazkové školy, vystihuje obecně kapacita jejich územních plánů pro rezidenční zástavbu, případně do roku 2025 asi nejlépe demografická studie „Svazková škola Přezletice, Podolanka, Jenštejn – svazek obcí“,

květen 2015. Z této demografické studie vyplývá, že do roku 2025 se ve střední variantě vývoje počítá s výstavbou celkem 1 011 bytových jednotek v obci Přezletice, 335 bytových jednotek v obci Jenštejn a 127 bytových jednotek v obci Podolanka. Celkem lze tedy za 8 let ve středním výhledu očekávat pro obce sdružené ve svazku výstavbu 1 473 bytových jednotek. Z toho vyplývá, že v roce 2025 může přibýt (při stejném vývoji jako v Jenštejně mezi lety 2007-2015) v členských obcích svazku až 1 170 dětí ve věku do 6 let. S ohledem na skutečnost, že dle školského zákona může být kapacita jedné třídy ZŠ maximálně 30 dětí, bude svazek podle této prognózy potřebovat v jednom ročníku v roce 2025 celkem 5 až 6 tříd pro budoucí výstavbu a 2 třídy k uspokojení současných potřeb. Tento počet hrubě nesouhlasí s uvažovanou výstavbou pouze 2 tříd v ročníku v ZŠ Přezletice.

Obec Jenštejn má územní plán od června 2000. Tento plán vymezil rozvojové území „Nový Jenštejn“. V důsledku toho mělo do obce přibýt 300-400 obyvatel. První změna územního plánu byla schválena v roce 2002 a vymezila nové plochy pro rodinné domy při silnici do Radonic a novou plochu v Dehtárech pro cca 60 rodinných domů. V roce 2006 byla na mimořádném zasedání zastupitelstva, na kterém byli přítomni jen čtyři zastupitelé ze sedmi, schválena změna č. 2 územního plánu, jež umožnila zástavbu rodinnými domy významně rozšířit. O pořízení změny se rozhodlo záhy po schválení změny první; už v roce 2003. Pokud jde o funkční využití území, měnily se především plochy určené jako orná půda na plochy obytné různých typů. Změna také umožnila stavět rodinné domy bez dřívějších regulativů, např. co se týče povinné zelené plochy okolo domů. Dále byla velká část ploch v Novém Jenštejně přeměněna na smíšenou zástavbu, což bez příslušných regulativů, které by upravovaly alespoň minimální velikosti ploch pro volnočasové aktivity a jejich rozložení v rámci řešeného území (jako tomu je například v územním plánu obce Přezletice) významně umocnilo rozvoj bytové zástavby. Upravený územní plán stanovil podmínku zpracování územní studie v celkem deseti lokalitách jako podmínku pro rozhodování o území. Hlavním přínosem pro developera v Novém Jenštejně je, že pozemky z původní parcelace 147 bytových jednotek o průměrné výměře 930 m² byly přeparcelovány na 450 bytových jednotek o průměrné výměře 307 m², tj. dostavba Nového Jenštejna se navrhuje s ještě větší hustotou zástavby, než jaká je v již postavených etapách (průměr 330 m²).

Autoři Územní studie Nový Jenštejn (2006) přiznávají politický vliv na územní studii: „Sledovány byly zejména jevy ovlivňující napojení Nového Jenštejna na okolní sídla – tedy Starý Jenštejn a Dehtáry – a jeho integraci do okolní krajiny. Zároveň vyvstaly některé klíčové otázky, které je třeba zodpovědět před zahájením zpracování samotné studie, a které z velké části závisí na politickém rozhodnutí vedení obce.“ Politické vlivy se projevují zejména v koncepci řešení školství, kdy ZŠ Přezletice (2 x 9 tříd) je vnímána nekriticky a bez jakékoliv argumentace jako pro Jenštejn v kontextu jeho územního plánu dostatečné a trvale udržitelné řešení kapacit základního školství, ačkoliv data dokládají, že obce sdružené ve svazku nebudou mít ani po případném vybudování 2 x 9třídní ZŠ v Přezleticích vyřešeny své povinnosti dle školského zákona, a v této ZŠ výhledově umístí jen zlomek dětí, kterým mají dle školského zákona zajistit školní docházku. Navíc rozvoj výstavby jak v Přezleticích, tak i v Jenštejně,

bude samozřejmě po roce 2025 pokračovat. Přezletice mohou dosáhnout do budoucna cca 5-6 tis. obyvatel, zatímco Jenštejn cca 3-3,5 tis. obyvatel a Podolanka cca 1,5 tis. obyvatel.

* * * * *

Přezletice jsou jednou ze stovek obcí, které mají v suburbánním území Prahy podobný osud. Jsou zahlceny developerskou výstavbou, která má během relativně krátké doby několikanásobně zvýšit počet obyvatel. Obce přitom nemají dostatečné finanční prostředky a majetek na řešení dopadů suburbanizace vyvolané komerční rezidenční zástavbou. Pro řešení skokového vývoje zastavěného území a nárůstu obyvatelstva, který není ani ze společenského hlediska žádoucí (dochází k radikální změně demografické struktury, jež není trvale udržitelná), nemají tyto obce ani dostatečné znalosti, zkušenosti a úřednický aparát. Zásadní rozhodnutí o povolení developerské výstavby dosahující hodnoty v řádech stovek milionů až jednotek miliard korun se odehrávají v úzké skupince zastupitelů.

Popsaná fakta dokládají, že dnešní problémy Přezletic způsobilo jednání zastupitelů obcí a developerů, kteří mají zájem na komerční výstavbě. Pokud jde o spolek Orchis, ten podal připomínky, které příslušný státní úřad zamítl. I kdyby došlo k účelovému zneužití ekologické organizace, zákony dávají úřadům dostatek pravomocí k tomu, aby neoprávněné nebo obsahově nekorektní požadavky přesně tímto způsobem zamítl a ve správním řízení v daných lhůtách pokračoval.

Máte-li informace o účelovém zneužití občanského spolku v tomto či jiných případech k blokování výstavby školy nebo jakémukoliv vydírání, žádáme Vás, byste je zveřejnil. S takových jednáním nemůžeme souhlasit a je nutné, aby konkrétní doložené případy byly publikovány a veřejně odsouzeny. Současně považujeme už řadu let za nezbytné, aby existovala celostátní databáze účasti spolků v územních a stavebních řízeních. Díky tomu by bylo možné ověřit, zda je o systémový problém nebo jednotlivé excesy a jaké typy spolků se řízení účastní.

Jsme přesvědčeni, že takový přehled by mělo vést ministerstvo pro místní rozvoj v rámci dozoru nad rozhodováním stavebních úřadů. Víme ale, že ministerstvo statistiku a nevede a data o účasti spolků nejsou evidovaná ani nikde jinde. Na tuto skutečnost upozorňovali odborníci z právnických fakult, když se vyjadřovali k nedávno schválené novele stavebního zákona. Ve svém stanovisku mj. uvedli: "Neexistuje žádná státem zpracovaná studie, která by se zabývala příčinami nepřiměřené délky správních řízení vedených podle stavebního zákona v ČR. Stát nemá v tomto směru žádné podstatné objektivní údaje. Tvrzení o tom, že je to právě účastenství ekologických spolků, které nepřiměřeně prodlužuje délku povolovacích řízení podle stavebního zákona, je tak nepodloženou spekulací."⁴⁾

Jediným zdrojem faktických informací a konkrétních dat je analýza vydaná Masarykovou univerzitou v Brně Účast spolků v územních řízeních, vydaná v roce 2015⁵⁾. Ta dochází k následujícím závěrům:

1. Stavební úřady nedisponují žádnou statistikou, která by zahrnovala informace o počtu spolků účastnících se územních řízení. V důsledku toho nemohou stavební úřady říci, zda dochází ve

významném počtu územních řízení ke „zneužívání práv“ a zdražování výstavby, nebo dokonce vydírání investorů za účelem získání majetkového či jiného materiálního prospěchu. Obdobnými statistikami nedisponují ani krajské soudy, do jejichž gesce přísluší rozhodování o žalobách proti územním rozhodnutím. Dokonce ani ministerstvo pro místní rozvoj (nebo ministerstvo životního prostředí) nemají žádné vlastní studie nebo analýzy, ze kterých by mohlo čerpat při přípravě návrhů zákonů nebo ze kterých by mohli příp. čerpat zákonodárci při podávání pozměňovacích návrhů nebo hlasování na půdě Poslanecké sněmovny či Senátu.

2. V případech, kdy stavební úřady jsou schopny a ochotny konkrétní data poskytnout, jsou čísla udávající účast spolků na územních řízeních zcela nepatrná vzhledem k celkovému počtu vydávaných územních rozhodnutí. Ve většině případů se tato čísla nevyšplhají nad pět územních řízení za rok, ve kterých se spolky účastní, v několika málo městech se jedná o čísla mírně vyšší, častokrát však pouze o jedno nebo dvě řízení, či dokonce žádné. Ještě nižší jsou pak čísla, která udávají počet podaných odvolání ze strany spolků (nebo v případě soudů, které údaje poskytly, podaných žalob).
3. V případě velkých infrastrukturních záměrů by neměla být žádná pochybnost o významu účasti veřejnosti na rozhodování a o tom, jak velký může mít dopad směrem k odhalování nezákonných procesních postupů stavebních úřadů, což se prokázalo u konkrétních dopravních staveb. Např. rozhodnutí pro rychlostní silnici R 52 opakovaně trpěla řadou nedostatků a zásadních pochybení ze strany úřadů, kvůli kterým byla soudy rušena, nikoli v důsledku účasti veřejnosti.

Navrhujeme, abyste se z funkce premiéra zasadil o vedení oficiální statistiky ministerstvem pro místní rozvoj, která by umožnila sledovat danou problematiku a činit závěry na základě objektivních ucelených souborů dat.

* * * * *

Váš druhý výrok, na nějž chceme reagovat, padl nedávno na Fóru českého stavebnictví⁶⁾. Naznačujete v něm, že občanská sdružení blokují výstavbu infrastruktury v ČR, a přímo obviňujete organizaci Děti Země z blokování rekonstrukce dálnice D1 a dalších dopravních staveb. V této souvislosti **se obáváme plošného obviňování občanských spolků z nekalých úmyslů a blokování výstavby – i tak si mohou někteří čtenáři poselství Vašich výroků vyložit.**

Právo veřejnosti účastnit se správních řízení v otázkách životního prostředí bylo do české legislativy zakotveno brzy po demokratické revoluci, v roce 1991. V této souvislosti je třeba připomenout, že komunistické Československo patřilo k nejvíce znečištěným zemím Evropy – v důsledku orientace na těžbu, energetiku, těžký a chemický průmysl. Pokud jde o znečištění ovzduší, byla situace nejdramatičtější ze všech evropských zemí; kvůli kyselým dešťům v 80. letech 20. století například

zahynuly lesy Krušných a Jizerských hor. Také proto byl důvodem k prvním masovým demonstracím na konci 80. let 20. století, jež se odehrávaly v severních Čechách, právě stav životního prostředí.

Nová legislativa demokratického státu umožnila občanům, prostřednictvím občanských sdružení, dozvídat se o zahajovaných správních řízeních, a stát se jejich účastníky – tedy podávat připomínky a návrhy s cílem prosadit lepší řešení stavebních a jiných projektů. Zákon obsahoval silný demokratický mechanismus a zároveň naplňoval lidské právo na spravedlivý proces při ochraně práva na příznivé životní prostředí. Místní lidé se mohli vyjadřovat nejen například ke kácení stromů, ale i ke stavebním a průmyslovým projektům, i k dalším výrazným zásahům do kvality života. Může jít například o výstavbu parkovišť, obchodních či logistických center, satelitních městeček, otevírání lomů, a podobně. Úřady, které záměry povolují, musejí vyslechnout nejen stavebníka, ale i názor občanů, kterých se projekt bezprostředně týká.

Z naší praktické činnosti můžeme uvést celou řadu příkladů, kdy se účastí ve správních řízeních podařilo dosáhnout zlepšení předkládaných projektů a dospět ke kompromisu výhodnému pro všechny zúčastněné strany. Obyvatelé znají konkrétní podmínky daného místa, a jsou proto nepochybně schopni kvalifikovaně připomínkovat nové záměry. Pokud mohou uplatnit připomínky, získává daný projekt jejich podporu a mají dobrý pocit z toho, že jsou rovnocennými partnery pro úřady i stavebníky. Díky zapojení občanů se také často podaří odstranit technické nedostatky projektů, upozornit na opomenuté aspekty, nebo napravit nezákonné postupy. Naproti tomu známe jen naprosté minimum případů, kdy občanská sdružení někoho vydírala, požadovala úplatky nebo účelově blokovala nějaký stavební či jiný záměr. **Protože zjevně vycházíte z jiných podkladů, rádi bychom Vás tímto požádali o jejich zpřístupnění. Můžete nám, prosím, zaslat statistiku, analýzu nebo jiný materiál, který dokládá účelové blokování výstavby občanskými spolky v ČR?**

Ve svém videu, jež zmiňujeme v úvodu našeho dopisu, žádáte občany a starosty, aby se na Vás obraceli s případy, kdy se setkají se blokováním výstavby infrastrukturních projektů občanskými spolky. **Můžete nám, prosím, sdělit, zda se na Vás někdo obrátil, případně nám poslat seznam případů, které Vám veřejnost na základě Vaší výzvy zaslala?**

* * * * *

Vážený pane premiére,

se zájmem sledujeme Vaše snahy o omezení korupce, zvýšení efektivity státní správy, zlepšení kvality přijímaných rozhodnutí a posílení demokratičnosti rozhodovacích procesů. Rádi bychom Vám připomněli, že také široká účast veřejnosti v rozhodovacích procesech je účinným a ověřeným nástrojem k zajištění uvedených cílů.

Je jistě možné, že v některém konkrétním případě jednotlivec nebo jednotlivý občanský spolek zneužije svých pravomocí nebo dokonce poruší zákon. Takové případy je nutné zveřejnit a vyvodit z

nich důsledky. Z nám dostupných informací ovšem vyplývá, že nejde o systémový ani široce rozšířený problém, kvůli němuž by bylo nutné provádět legislativní změny nebo osočovat celý segment neziskových organizací. Chyb, přehmatů i korupčního jednání se čas od času dopouštějí i úředníci, policisté, soudci nebo dokonce politikové, přesto kvůli tomu nerušíme policii ani parlament. Tyto případy jsou přitom podle dostupných faktů výrazně častější, než podobné jednání zástupců neziskových organizací (které navíc nedisponují žádnou skutečnou mocí, již by mohly zneužívat).

Vaše výroky nepochybně ovlivňují veřejné mínění a mohou vytvářet mylný dojem, že za zpoždování výstavby důležitých infrastrukturních projektů mohou občanské spolky. Nesprávné pojmenování příčin může nejen oslabit důvěru v občanskou společnost, ale také zkomplikovat cestu ke skutečnému řešení vážných problémů, s nimiž se naše země potýká.

Předem Vám děkujeme za poskytnutí informačních podkladů, které formují Vaše názory na roli občanských spolků ve zmíněných kauzách nebo obecně v rozhodovacích procesech s dopadem na životní prostředí, s nimiž se rádi seznámíme.

V případě, že byste měl zájem o osobní setkání se zástupci ekologických nevládních organizací, kde by bylo možné o aktuálních problémech diskutovat a hledat optimální řešení, rádi takové jednání pomůžeme zprostředkovat.

S pozdravem, za Centrum pro podporu občanů sdružení Arnika,

.....
Martin Skalský
statutární zástupce

Přílohy:

1. Video Andreje Babiše o škole v Přezleticích:
<https://www.facebook.com/AndrejBabis/videos/1151437038326272/>
2. Webové stránky obce Jenštejn <http://www.jenstejn.cz/m/volny-cas-a-kultura/sport-v-jenstejne/>
3. Místo pro život nebo jen pro bydlení? Aneb Jak vzniká vnitřní dluh ve veřejném prostoru. Případová studie – Jenštejn: <https://zmenyprahy.cz/novinky/stredni-cechy-misto-pro-zivot-nebo-jen-pro-bydleni>
4. Stanovisko odborníků z Právnických fakult k novele stavebního zákona, dostupné zde <https://www.zmenyprahy.cz/novinky/pravnici-se-postavili-proti-novele-stavebniho-zakona>
5. Blokují občanské spolky výstavbu? Nesmysl, dokázala analýza Masarykovy univerzity: <http://arnika.org/blokuji-obcanske-spolky-vystavbu-nesmysl-dokazala-analyza-masarykovy-univerzity>
6. Premiér Babiš na Fóru českého stavebnictví: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-babis-na-foru-ceskeho-stavebnictvi-investicni-vystavba-patri-mezi-nasich-sest-zakladnich-priorit-163807/>